

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته اندیشه سیاسی در اسلام

موضوع:

مولفه های قدرت نرم انقلاب اسلامی و تاثیر آن بر شیعیان

لبنان

استاد راهنما :

جناب آقای مرتضی محمودی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر محمد رحیم عیوضی

پژوهشگر :

مهدی داوری دولت آبادی

تابستان ۹۱

تعه‌دنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجان‌ب مهدی داوری دولت آبادی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۷۰۰۰۱۴۱۶ در رشته اندیشه سیاسی در اسلام که در تاریخ ۹۱/۴/۲۷ از پایان نامه خود تحت عنوان مولفه های قدرت نرم انقلاب اسلامی و تاثیر آن بر شیعیان لبنان با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق رو پژوهش انجام شده توسط اینجان‌ب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجان‌ب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۱/۴/۲۷

مهدی داوری دولت آبادی دانشجوی کارشناسی ارشد اندیشه سیاسی در اسلام از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره به حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی دانشکده علوم سیاسی این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشکده تهیه شده است	
نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۸۱۲۹۰۱۰۰۸
عنوان پایان نامه: مولفه های قدرت نرم انقلاب اسلامی و تاثیر آن بر شیعیان لبنان	
نام و نام خانوادگی دانشجو: مهدی داوری دولت آبادی شماره دانشجویی: ۸۷۰۰۰۱۴۱۶ رشته تحصیلی: اندیشه سیاسی در اسلام	تاریخ شروع پایان نامه: نیمسال دوم ۹۰-۹۱ تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۱/۴/۲۷
استاد راهنما: جناب آقای مرتضی محمودی استاد مشاور: جناب آقای دکتر محمدرحیم عیوضی	
آدرس و شماره تلفن: تهران - خیابان مدنی - چهارراه گلبرگ - پلاک ۱۳۱۵ ۰۹۱۲-۵۳۴۶۳۵۴	
چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده): اصولاً مقوله قدرت در حوزه مطالعات سیاسی محوری ترین موضوع می باشد که اندیشمندان علم سیاست به تفصیل و از ابعاد گوناگون به آن پرداخته اند، طی چند دهه اخیر و بخصوص بعد از فروپاشی بلوک شرق و شوروی سابق برخی مباحث جدید به حوزه ساختارشناسی قدرت الحاق شده است. مفهوم قدرت نرم از جمله مفاهیمی است که مورد توجه خاص اندیشمندان حوزه سیاست و فرهنگ در چند دهه اخیر بوده است که در این نوشتار ضمن پرداختن به مفهوم قدرت نرم، مولفه های قدرت نرم در انقلاب اسلامی ایران نیز مورد مطالعه قرار گرفته است. بررسی سیر تاریخی جامعه شیعیان لبنان و ارائه تحلیل از چگونگی تاثیر پذیری شیعیان لبنان از مولفه های قدرت نرم در انقلاب اسلامی نیز در دو فصل پایانی این تحقیق ارائه شده است که با تاکید بر ساختار شناسی تاریخی و سیاسی جنبش حزب الله به نمایندگی از جامعه شیعی لبنان صورت گرفته است.	
نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهشنامه دانشکده مناسب است _ مناسب نیست تاریخ و امضاء	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....
۲.....	فصل اول: کلیات طرح.....
۳.....	۱-۱ طرح مسئله.....
۳.....	۲-۱ هدف های تحقیق.....
۳.....	۳-۱ اهمیت موضوع و انگیزش انتخاب آن.....
۴.....	۴-۱ پیشینه پژوهش.....
۴.....	۵-۱ سوالات و فرضیه ها.....
۵.....	۵-۱ قلمرو تحقیق.....
۵.....	۶-۱ مدل تحقیق.....
۵.....	۷-۱ تعاریف واژه های کلیدی.....
۶.....	۸-۱ روش تحقیق.....
۶.....	۹-۱ محدودیت ها و مشکلات تحقیق.....
۶.....	۱۰-۱ سازماندهی پژوهش.....
۸.....	فصل دوم : مطالعات نظری.....
۹.....	۱-۲ قدرت چیست.....
۱۱.....	۲-۲ ویژگی های قدرت.....
۱۳.....	۳-۲ عناصر تشکیل دهنده قدرت.....
۲۵.....	۴-۲ شیوه های اعمال قدرت.....
۲۷.....	۵-۲ قدرت در گفتمان غرب.....
۳۰.....	۶-۲ قدرت در گفتمان اسلامی.....
۳۸.....	۷-۲ جایگاه قدرت نرم در منازعات بشری.....
۳۹.....	۸-۲ تفاوت های قدرت نرم و قدرت سخت.....

۴۰.....	۹-۲ منابع قدرت نرم
۴۱.....	۱۰-۲ به کارگیری صحیح قدرت نرم
۴۴.....	۱۱-۲ جنگ نرم فرآیند به کارگیری قدرت نرم
۴۵.....	۱۲-۲ تعریف جنگ نرم
۴۶.....	۱۳-۲ اهمیت جنگ نرم
۴۶.....	۱۴-۲ ابزارهای جنگ نرم
۵۸.....	۱۵-۲ تعریف عملیات روانی

۶۰.....	فصل سوم: قدرت نرم
۶۱.....	۱-۳ قدرت نرم انقلاب اسلامی:
۶۶.....	۲-۳ عقاید ناب شیعه
۶۹.....	۳-۳ اهداف آموزشی در نظام سیاسی شیعه
۷۳.....	۴-۳ ولایت فقیه و اندیشه حکومت اسلامی
۸۱.....	۵-۳ پیوند دین و سیاست
۸۶.....	اندیشه فراملی گرایی و امت واحد اسلامی
۹۳.....	۶-۳ ابزارهای صدور انقلاب

۹۹.....	فصل چهارم: قدرت نرم انقلاب اسلامی
۱۰۰.....	۱-۴ اثر قدرت نرم انقلاب اسلامی بر شیعیان لبنان
۱۰۰.....	۲-۴ آشنایی با لبنان
۱۰۵.....	۳-۲ تاریخچه و وضعیت شیعیان در لبنان
۱۱۱.....	۴-۴ جایگاه شیعیان در نظام سیاسی لبنان
۱۱۳.....	۵-۴ لبنان در زمان حضور امام موسی صدر
۱۱۸.....	۶-۴ اقدامات امام موسی صدر در لبنان
۱۲۲.....	۷-۴ جنبش امل
۱۲۹.....	۸-۴ زمینه های اثرگذاری انقلاب اسلامی بر شیعیان لبنان
۱۴۲.....	۹-۴ اعزام نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به لبنان

۱۴۸..... تأثیرات ویژه انقلاب اسلامی در لبنان..... ۱۰-۴

۱۵۴..... حزب الله لبنان محصول قدرت نرم انقلاب اسلامی..... ۱۱-۴

۱۵۷..... شورا و ساختار تشکیلاتی حزب الله..... ۱۲-۴

۱۶۰..... حزب الله و دیدگاه امت واحد اسلامی..... ۱۳-۴

۱۶۱..... قدرت نظامی حزب الله..... ۱۴-۴

۱۶۹..... فصل پنجم : نتیجه گیری.....

۱۷۹..... منابع و مآخذ.....

مقدمه :

دستاورد‌های پیروزی حزب الله در جنگ ۳۳ روزه سال ۲۰۰۶ بسیار فراتر از منطقه لبنان و فلسطین است و در واقع بهترین درس را به امریکا و اروپا جهت رویارویی با ایران می‌دهد پیروزی حزب الله بر اسرائیل نشان داد که استراتژی نبرد نامتقارن راهکاری مناسب برای شکست ارتش‌های مجهز و به ظاهر قدرتمند می‌باشد و این ارتش‌ها در برابر تاکتیک‌های نامتقارن آسیب پذیری بالایی دارند. حزب الله در زمین، هوا و دریا برتری تاکتیکی خود به اسرائیل را تحمیل کرد و نشان داد روش نبرد نامتقارن در هر سه وضعیت می‌توانند ضربات غیر قابل جبران به طرف مقابل وارد کند.

اکنون جامعه شیعی لبنان با نمایندگی جنبش حزب الله می‌رود تا با تکیه بر آرمان‌های انقلاب اسلامی و پیروی از مکتب عاشورا تحت زعامت ولی امر مسلمین جهان حضرت امام خامنه ای (مدظله‌العالی) جبهه ای مقاوم و سرافراز در خط مقدم جهاد اسلامی با استکبار جهانی ایجاد کند و پیروزی‌های بهتر و بزرگ‌تری برای مسلمین و انقلاب اسلامی به دست آورد تا زمینه ساز انقلاب جهانی اسلام به پرچم‌داری حضرت مهدی (عج) باشد.

فصل اول:

کلیات طرح

۱-۱ طرح مسئله :

پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری حضرت امام خمینی (ره) تمامی معادلات استکبار در منطقه خاورمیانه را برهم زد و تحولی عظیم در ملت های مسلمان منطقه پدید آورده با این پیروزی الهی نور امید در قلوب کشورهای اسلامی تجلی پیدا نمود و در این میان شیعیان لبنان سهم بیشتری از این نور را کسب نمودند. روحانیون و گروه های اسلامی در لبنان این دولت اسلامی تشکیل شده در ایران را مایه امید و پشتوانه ای مستحکم برای خود تلقی می کردند؛ لذا با تکیه بر آرمان های انقلاب اسلامی توانستند جامعه شیعه لبنان را به سوی افقی جدید و متعالی هدایت کنند که دستاوردهای بسیار پر ارزش و بی نظیری در لبنان داشت تا جایی که می توان گفت این دستاوردها در مرزهای لبنان باقی نماند و به خاک فلسطین اشغالی و سایر کشورهای اسلامی نیز نفوذ کرد. در واقع انقلاب اسلامی تأثیرات ویژه ای در لبنان به جای گذاشت که به طور کلی می توان این تأثیرات را در سه شاخه سیاسی، فرهنگی و نظامی بررسی کرد.

۱-۲ هدف های تحقیق :

ارائه مدل مطالعاتی چگونگی فرایند تاثیر پذیری شیعیان لبنان از مولفه های قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران

۱-۳ اهمیت موضوع و انگیزش انتخاب آن :

با عنایت به اهمیت پرداختن به مقوله های چون قدرت ، قدرت نرم ، بیداری اسلامی در پی آن هستیم تا در این نوشتار مسائل مزبور را در نوع اثر پذیری فرهنگی جامعه شیعی لبنان از انقلاب اسلامی به عنوان یک مدل تحقیقی ارائه نماییم .

۱-۴ پیشینه پژوهش :

در خصوص جامعه شناسی و مطالعات تغییرات سیاسی در لبنان تاکنون آثار زیادی به رشته تحریر در آمده است که می توان به موارد ذیل اشاره نمود :

(۱) لبنان ، اثر شهید دکتر مصطفی چمران که به بررسی سیر تاریخی جامعه لبنان و شیعیان لبنان می پردازد و معطوف به محدوده زمانی قبل از انقلاب برمی گردد .

(۲) حزب الله لبنان ، اثر شیخ نعیم قاسم که به بررسی و تحلیل جایگاه سیاسی و اجتماعی جنبش حزب الله در جامعه لبنان پرداخته است .

(۳) جنبش حزب الله لبنان گذشته و حال ، اثر مسعود اسداللهی که به سیر تاریخی چگونگی تشکیل و رشد حزب الله در لبنان پرداخته است .

(۴) اعجاز مقاومت ، اثر الستر کروک که به بررسی کارنامه حزب الله لبنان در جنگ ۳۳ روزه با اسرائیل پرداخته است .

(۵) انقلاب اسلامی و احیای هویت دینی شیعیان لبنان ، اثر داود سلیمانی که به بررسی رشد و توسعه فرهنگی و اجتماعی شیعیان لبنان می پردازد.

۵،۱ سوالات و فرضیه ها :

۱،۵،۱ سوالات اصلی :

۱- مولفه های قدرت نرم انقلاب اسلامی شامل چه مواردی می باشد؟

۲،۵،۱ سوالات فرعی :

۱- مولفه های قدرت نرم انقلاب اسلامی چه تاثیری بر شیعیان لبنان داشته است ؟

۳،۵،۱ فرضیه :

اصولاً مولفه های قدرت نرم انقلاب اسلامی را می توان به عنوان عامل اصلی فرایند بیداری اسلامی در جامعه شیعی لبنان برشمرد .

۴،۵،۱ متغیرها:

«متغیر مستقل» در این پایان نامه، «مولفه های قدرت نرم» در نظر گرفته شده است.

«متغیر وابسته» در این پایان نامه، «شیعیان لبنان»، در نظر گرفته شده است .

۱-۵ قلمرو تحقیق :

قلمرو زمانی محدوده زمانی چهار دهه اخیر را شامل می گردد .

قلمرو مکانی سرزمین اسلامی لبنان را شامل می گردد .

۱-۶ مدل تحقیق:

کتابخانه ایی و اسنادی

۱-۷ تعاریف واژه های کلیدی:

۱،۷،۱ قدرت : توانایی داشتن ، توانستن ، منزلت داشتن ، نشان دادن زور و توانایی

۲،۷،۱ فرهنگ : مجموعه علوم و آداب و رسوم یک قوم ، ادب ، دانش علم و معرفت

۳،۷،۱ سیره حکومتی: راه و روش اداره کشور و حکومتداری ، روش اعمال سیاست های اجتماعی و

سیاسی توسط حکومت ها و دولت ها .

۴،۷،۱ حکومت اسلامی : مدلی از ساختار سیاسی و حکومتی که بر اساس احکام قرآن و سنت طراحی شده است .

۸-۱ روش تحقیق:

این تحقیق به روش توصیفی تحلیلی انجام شده است ، به گونه ایی که سعی شده مطالب از منابع و کتابهای مرتبط با مولفه های قدرت و قدرت نرم و نیز مولفه های فرهنگی انقلاب اسلامی و برخی آثار دیگر در خصوص جامعه شیعه در لبنان استفاده گردد .

۹-۱ محدودیت ها و مشکلات تحقیق:

برخی محدودیت ها در منابع تاریخی و به خصوص منابع عربی

۱۰-۱ سازماندهی پژوهش :

این پایان نامه در پنج فصل به شرح ذیل تدوین شده است .

فصل اول کلیات : شامل ارائه کلیات پایان نامه است. در این فصل اقدام به ارائه تعریف مفاهیم اولیه و تعبیر مورد استفاده در این پایان نامه شده است تا ضمن یادآوری معانی بعضی اصطلاحات، به تبیین چرایی و چگونگی انجام پایان نامه پرداخته شود.

بدیهی است آگاهی از این مفاهیم می تواند کلیات مورد نیاز جهت استفاده از مطالب ارائه شده در فصول آینده را به محققان، دانشجویان و دانش پژوهان دیگر ارائه کرده و نمایی کلی از محتوای پایان نامه را به اساتید و اهل فن ارائه می کند.

فصل دوم مطالعات نظری : در این فصل به موضوع قدرت پرداخته می شود .

فصل سوم در خصوص قدرت نرم و مولفه های قدرت نرم در انقلاب اسلامی می باشد .

فصل چهارم به نحوه تاثیر پذیری شیعیان لبنان از انقلاب اسلامی پرداخته می شود .

فصل پنجم نتیجه گیری : آرمان های انقلاب اسلامی توانستند جامعه شیعه لبنان را به سوی افقی جدید و متعالی هدایت کنند که دستاوردهای بسیار پر ارزش و بی نظیری در لبنان داشت تا جایی که می توان گفت این دستاوردها در مرزهای لبنان باقی نماند و به خاک فلسطین اشغالی و سایر کشورهای اسلامی نیز نفوذ کرد.

فصل دوم:

مطالعات نظری

۱-۲ قدرت چیست؟

قدرت از جهاتی مانند آب و هوا می‌باشد. همه به آن مربوط هستند و در مورد آن صحبت می‌کنند اما فقط عده کمی آن را می‌فهمند. رهبران و تحلیلگران سیاسی سعی دارند تا تغییرات در روابط قدرت را

توصیف و یا پیش بینی می‌کنند. همان‌طور که کشاورزان سعی در پیش بینی وضع آب و هوا یا یافتن تغییرات آن دارند.

همچنین قدرت شبیه عشق و دوست داشتن نیز می‌باشد تجربه کردن آن ساده‌تر از تعریف یا اندازه گیری آن است اما کمتر کسی را می‌توان یافت که واقعیت آن را منکر شود. برخی قدرت را توان انجام کار تعریف کرده‌اند. قدرت در عمومی‌ترین سطح یعنی توانایی بدست آوردن نتایجی که شخص خواهان آن است. (نای، ۱۳۸۹ : ۳۸)

برخی از مردم قدرت را تنها در چهارچوب واژه های محدودی مثل دستور و اجبار مورد توجه قرار می‌دهند؛ و نوعی زور قابل ملموس را برای فهم واژه قدرت به کار می‌برند اما گاهی بدون دستور دادن و تنها از طریق تأثیرگذاری در رفتار دیگران به نتایج دلخواه می‌توان دست یافت بنابراین قدرت واژه ای فراتر از زور و اجبار است. در واقع این امکان وجود دارد که بدون داشتن قدرت محسوس بر دیگران به بسیاری از نتایج مورد خواست خود برسیم. عده‌ای از سیاستمداران قدرت را داشتن قابلیت‌ها یا منابعی که می‌توانند بر نتایج تأثیر داشته باشد تعریف می‌کنند. مزیت این تعریف این است که قدرت را ملموس‌تر، قابل سنجش و قابل پیش بینی‌تر می‌سازد. اشکال این تعریف نیز در این است که نقش رهبری و برنامه ریزی را نادیده می‌گیرد و تنها به منابع قدرت اکتفا می‌کند حال آنکه گاهی با در دست داشتن منابع قدرت نتایج دلخواه حاصل نمی‌شود زیرا رهبران و برنامه ریزان قادر به استفاده صحیح از منابع قدرت نیستند. همانند ایالات متحده آمریکا که با در دست داشتن منابع قدرت کافی و مناسب اغلب در سیاست خارجی دچار مشکل می‌شود و آن تأثیر گذاری بر افکار عمومی را نمی‌توانند داشته باشد این موضوع ناشی از ضعف رهبران و برنامه غلط آنان است. در تعریف دیگری قدرت عبارت است از رابطه ای روانی میان کسانی که آن را اعمال می‌کنند و آنهایی که این قدرت بر آنان اعمال می‌شود. (مورگنتا، ۱۳۷۴ : ۳۱) به سخن دیگر قدرت عبارت از کنترل متقابل میان مقامات دولتی و مردم می‌باشد. در این تعریف قدرت به گروه اول (اعمال کنندگان) این امکان را می‌دهد که از راه فشار بر اذهان گروه دوم (کسانی که قدرت بر آنان اعمال می‌شود) بعضی از رفتارهای آنان را کنترل کنند. کارایی این فشار سه عامل را در بر دارد : ۱- دستور ۲- تهدید ۳- نفوذ. گاهی نیز ترکیبی

از هر سه مورد اعمال قدرت را تضمین می‌کند. در نهایت از طریق سه روش ذکر شده اهداف سیاسی به دست می‌آید که همان اعمال قدرت است فلذا می‌توان گفت که سیاست تلاش برای کسب قدرت است. از سویی این نکته نیز باید مد نظر باشد که قدرت وابسته به دو طرف انسانی است یکی گروه یا فرد اعمال کننده و دیگری گروه که قدرت بر آنان اعمال می‌شود بنابراین قدرت وابسته به گروه های انسانی است و فقط در بستر جامعه و اجتماع مفهوم پیدا می‌کند مفهومی عمیق که حاصل روابط بین انسان‌ها است و در زندگی اجتماعی بشر معنی پیدا می‌کند.

ارگانسکی درباره قدرت و "همه گیر" و "جهانی" بودن آن چنین می‌گوید:

بحث درباره خوبی یا بدی قدرت را باید فراموش کرد ولی آن چه که باید در خاطر نگه داریم این است که قدرت پدیده ای است همه گیر و جهانی زیرا در هر رابطه ای سیما و جنبه ای از قدرت به چشم می‌خورد و موضوع مطالعه سیاست در واقع تحقق و بررسی این سیما و جنبه است. (عامری، ۱۳۸۴ : ۳۷۱)

تلاش برای دستیابی به قدرت از ویژگی‌های مشترک جوامع داخلی و بین‌المللی است. مفهوم قدرت و مسئله کسب، حفظ یا افزایش آن در جوامع داخلی در چگونگی ارتباط افراد یا گروه‌های اجتماعی با یکدیگر شناخته می‌شود هدف از کسب قدرت معمولاً تأمین خواسته‌ها، بهره‌گیری از امتیازات و یا نهادن شرایط تازه در روابط فی ما بین است. در روابط بین‌الملل هر دوست می‌کوشد نظراتش را به سایر دوست‌ها بقبولاند. این امر معمولاً ابتدا از راه مذاکره و متقاعد کردن طرف مقابل صورت می‌گیرد و اگر نتیجه مطلوب حاصل نشد از راه اعمال زور، تهدید و یا حتی جنگ صورت می‌گیرد. از این رو قدرت را می‌توان به توانایی بالقوه یک دوست برای وارد کردن فشار و یا قبولاندن نظریات و خواسته‌های خود تعریف نمود.

فلذا تبلور قدرت دو شرط نیاز دارد:

۱- وجود افراد، گروه‌ها و کشورهای گوناگونی که روابط و مناسباتی با هم داشته باشند.

۲- توانایی تأثیر بر رفتار طرف دیگر یک رابطه، اگر اختلافی پیش آید.

ارگانسکی در این باره می‌گوید:

وجود قدرت به خودی خود گواه حضور حداقل دو فرد یا دو گروه یا نوعی رابطه میان آن‌ها است و همچنین نشان می‌دهد که در موارد اختلاف یک طرف قادر است دیگری یا دیگران را وادار به انجام خواسته‌های خود کند. (عامری، ۱۳۸۴ : ۳۷۲)

قدرت در همه جا به گونه‌ای حضور دارد در رابطه افراد، سازمان‌های سیاسی، اقتصادی، مذهبی و نیز در روابط کشورها نقش اساسی را بازی می‌کند. اهمیت قدرت و حضور آن در تمام شئون زندگی بشر به اندازه‌ای است که عده‌ای آن را به نقش پول در روابط اقتصادی تشبیه کرده‌اند. برخی دیگر انگیزه اصلی و اساسی همه اعمال و رفتار بشر را قدرت می‌دانند. یعنی کسب، حفظ و افزایش قدرت را زیر بنای همه فعالیت‌های اجتماعی افراد و گروه‌ها می‌دانند و کلیه حرکات اجتماعی را در چهارچوب قدرت تعریف می‌کنند.

۲-۲ ویژگی‌های قدرت:

در اینجا لازم است برای درک بهتر مفهوم قدرت برخی از ویژگی‌های آن را توضیح دهیم. این ویژگی‌ها عبارتند از:

۱- جهانی بودن قدرت:

معنای جهانی بودن قدرت آن است که همه خواهان و در پی کسب قدرتند زیرا روابط افراد، گروه‌ها و کشورها بدون علت نیست و در واقع همه آنان در پی تأمین و یا دست کم دفع ضرر از طریق وادار کردن دیگران به رفتار و اعمال دلخواه خود هستند.

۲- ذهنی بودن قدرت:

قدرت رابطه ای ذهنی است میان کسانی که آن را به کار می‌برند و که در معرفی این عمل قرار می‌گیرند. قدرت برای دسته اول این امکان را فراهم می‌کند که از راه نفوذ بر افکار دسته دوم اعمال و رفتار آن‌ها را تحت تأثیر و کنترل خود قرار دهند. استفاده از ابزارهایی نظیر جنگ در واقع برای آن است که طرف مقابل به لحاظ ذهنی و روانی پذیرای خواسته‌های طرف مهاجم شود و در نهایت به خواسته‌های طرف مهاجم تن دهد. پس بنابراین اساس قدرت در واقع رابطه روانی میان غالب و مغلوب است و تجلیات مادی قدرت از قبیل توسل به زور و حمله به کشور دیگر و سایر اقدامات قهری و غیره همه صرفاً ابزار مادی قدرت است که برای تأثیر گذاشتن بر روحیه و افکار طرف مقابل به کار گرفته می‌شود. بنابراین قدرت پدیده مطلق نیست و ضمناً نمی‌توان آن را به طور عینی و دقیق اندازه گرفت بلکه امری ذهنی و تابعی از عوامل گوناگون است که غالباً در اختیار خود صاحب قدرت هم نیست.

۳- نسبی بودن قدرت:

نسبی بودن قدرت امری چهار سویه است:

الف - نسبت به زمان.

ب - نسبت به مسئله ای که قدرت به آن می‌پردازد.

ج - نسبت به قدرت کشورهای دیگر.

د - نسبت به کشور اعمال کننده قدرت.

در واقع نسبتی که قدرت با هر یک از مؤلفه‌های فوق دارد را نسبی بودن قدرت می‌گویند.

۴- دو قطبی بودن قدرت:

قدرت دارای دو قطب مثبت و منفی است. قدرتی که هر کشور برای اداره مسائل داخلی خود اعمال قدرت می‌کند که آن را قدرت مثبت گویند؛ لذا هنگام تأمل در مفهوم قدرت باید به هر دو قطب مثبت و منفی آن توجه داشت.

۵- غیر قابل اندازه گیری بودن قدرت:

معمولاً گروه‌ها و کشورها قدرت خود را با قدرت حریفان خود می‌سنجند ولی قدرت مفهومی چنان پیچیده، ظریف و حساس است که اندازه گیری دقیق آن غیر ممکن است. دشواری سنجش قدرت از